

Puzzelen met cijfers en letters

Als in oktober volgend jaar de deuren van het vernieuwde en uitgebreide Haagse hoofdkantoor officieel opengaan, moet iedereen zijn weg feilloos in het gebouwencomplex kunnen vinden. Zonder een duidelijke bewegwijzering is dat een onbegonnen zaak. Bureau Mijksenaar voor vormgeving van visuele informatie is gevraagd een handje te helpen.

Voordat je met de bewegwijzering van een gebouw kunt beginnen, moet je – uiteraard - precies weten hoe een complex in elkaar zit, zegt ontwerper en projectmanager Fred Inklaar van het Amsterdamse bureau. “Daarom beginnen we altijd eerst met een gebouwanalyse. Daar kijken we heel nauwkeurig hoe ruimtes benoemd moeten worden en waar keuzepunten zijn. Die keuzepunten zijn plaatsen in het gebouw waar voor verschillende routes gekozen kan worden. Men kan daar bijvoorbeeld links- en/of rechtsaf, en/of naar boven en/of beneden. Met name op die

‘knooppunten’ is een goede bewegwijzering onontbeerlijk.” Bureau Mijksenaar is gespecialiseerd in het bedenken, vormgeven en aanbrengen van bewegwijzeringssystemen in kantoor- en openbare gebouwen. Het bureau van prof. Paul Mijksenaar, met ook een vestiging in New York, is mede bekend van zijn bewegwijzering (signage) op vliegvelden, waaronder ‘JFK’ in New York.

De boodschap is simpel, aldus Fred Inklaar, als je een analyse maakt van een gebouw of gebouwencomplex, moet je kijken met

de ogen van iemand die voor het eerst een gebouw binnenstapt. “Tegelijkertijd moet je volledig op de hoogte zijn van welke structuur een gebouw heeft. Pas dan ben je in staat om een goede, duidelijke en eenduidige bewegwijzering te ontwerpen.” Het Haagse Shell-kantoorcomplex bestaat uit zes gebouwen, die er stuk voor stuk anders uitzien, plus twee parkeergarages. Inklaar: “De gebouwen C16, C30, C23, C23-nieuwbouw, C5 en het accommodatiegebouw hebben elk een eigen structuur. Veel verbindingen tussen de gebouwen lopen bovendien op een vreemde manier, doordat de niveaus tussen de locaties verschillend zijn. Kijk bijvoorbeeld maar naar het huidige C16 en C30. Het zijn gebouwen uit verschillende bouwperiodes waarvan de verdiepingen zich niet op dezelfde hoogten bevinden. Met de nieuwbouw aan de overkant van de Carel van Bylandtlaan wordt het hele verhaal nog complexer. De hoofdingang daar bevindt zich op de begane grond, terwijl de hoofdingang van C30 juist weer een niveau hoger ligt. Met de bewegwijzering moet daarmee natuurlijk rekening worden gehouden.”

Misverstanden

Het aangeven van kamernummers is een belangrijk onderdeel van het systeem. Doordat die nummers in de verschillende gebouwen op veel plaatsen niet van elkaar verschillen, ontstaan er gemakkelijk misverstanden, vertelt Inklaar. “Er is in Den Haag daarom gekozen voor een bewegwijzering waarop het gebouwnummer in combinatie met het kamernummer wordt vermeld. Zoals C30 A30 en C23 A30. Op die manier weten mensen precies in welke kamer in welk gebouw ze zich bevinden.” Het gebruik van de tamelijk abstracte gebouwaanduidingen als C30, C16, C5 en C23 had Inklaar veel liever vervangen gezien door concrete gebouwenamingen. Hij zegt: “Uit de praktijk blijkt dat mensen dit soort abstracties vaak moeilijk onthouden, waardoor er gemakkelijk verwarring kan ontstaan. Duidelijker is om gebouwen een naam te geven. Die worden meestal

beter in het geheugen opgeslagen. Helaas was dat vanuit het geldende Shell-gebouw-beheersysteem niet mogelijk.”

Beperkt gezichtsveld

Bij het plaatsen van de bewegwijzering moet rekening worden gehouden met een aantal factoren, doceert Fred Inklaar. “De bewegwijzering moet altijd op een bepaalde hoogte worden aangebracht. Dat is noodzakelijk omdat ieder mens maar een zeer beperkt gezichtsveld heeft. Plaats je bewegwijzeringborden te laag of te hoog, dan worden ze niet of onvoldoende opgemerkt. Ook de vormgeving, grootte en kleurstelling is essentieel. Bewegwijzering moet onder alle omstandigheden duidelijk en goed afleesbaar zijn.” Die omstandigheden kunnen, aldus Inklaar, per mens heel verschillend zijn. Want, zegt hij, niet iedereen kijkt met hetzelfde oog. “Het hangt er maar net vanaf met welk gevoel mensen een gebouw binnenstappen. Komt iemand voor het eerst in het hoofdkantoor en heeft hij of zij die dag een sollicitatiegesprek of zakelijke meeting, dan is men veel minder ontspannen dan gebruikelijk. En dat is van invloed op de manier van kijken en het registreren van visuele informatie. Je zult met de bewegwijzering, dus ook bij Shell in Den Haag, daarmee rekening moeten houden.”

Moeiteloos

Een ander aandachtspunt is de hoeveelheid bewegwijzering die in een gebouw wordt aangebracht. Het is de kunst om je te beperken tot een noodzakelijk minimum, zegt hij. “Te veel informatie werkt onoverzichtelijk in de hand. En dat is juist erg verwarrend.” Sommige voorzieningen, in het bijzonder die door iedereen frequent worden gebruikt, worden door het gehele complex heen op de bewegwijzering opgenomen. Zoals de parkeergarage, het bedrijfsrestaurant, de toiletten en de uitgangen van het hoofdkantoor. “Die zullen straks vanaf elke plek in het nieuwe hoofdkantoor door iedereen moeiteloos gevonden kunnen worden”, verzekert de ontwerper.

Bij elke kantoorreceptie komt een afbeelding te hangen die aangeeft in welk kantoorgebouw men zich bevindt, en hoe dat zich verhoudt tot de rest van het complex.

